

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 1 kwietnia 2020 r.

BADK.DPK.133.91.2019 MK

P10-06/20	Data wpływu petycji 15 stycznia 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 1 kwietnia 2020 r.

PRAWO RODZINNE I OPIEKUŃCZE

TEMAT

RODZICIELSKIE ŚWIADCZENIE UZUPEŁNIAJĄCE

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany art. 3 ustawy z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, w celu zrównania prawa do otrzymywania świadczenia przez oboje rodziców.

UZASADNIENIE WNOSZACEGO PETYCJE:

Autor petycji proponuje, aby prawo do uzyskania rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego przysługiwało matce lub ojcu, którzy zrezygnowali z pracy zawodowej w celu sprawowania opieki nad dziećmi. W przypadku, gdyby oboje w tym właśnie celu zrezygnowali z pracy, świadczenie przysługiwałoby osobie, która jako pierwsza złożyła wniosek lub obojgu.

W uzasadnieniu wnoszący petycję podniósł argument, że obecnie funkcjonujące rozwiązanie jest dyskryminujące dla ojców dziecka. W jego opinii, „ojcowie nie mogą liczyć na żadne wsparcie tylko dlatego, że nie są matkami, mimo że realizują wszystkie założenia ustawy”.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 ze zm.) określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń.

Świadczeniami rodzinnymi są (art. 2):

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku;
- 2) świadczenia opiekuńcze; zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne;
- 3) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a (jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka);
 - 3a) świadczenie wypłacane przez gminy na podstawie art. 22b (inne niż określone w art. 2 pkt 1-3, 4 i 5);
- 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- 5) świadczenie rodzicielskie.

Świadczenia rodzinne przysługują (art. 1 ust. 2) obywatelom polskim i cudzoziemcom spełniającym wymogi określone w art. 1 ust. 2 pkt 2. Mogą oni ubiegać się o świadczenia rodzinne, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy,

w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Ustawa z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym (Dz. U. z 2019 r., poz. 303 ze zm.) określa warunki i tryb przyznawania oraz zasady wypłacania i finansowania rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego. Celem tego świadczenia jest zapewnienie niezbędnych środków utrzymania osobom, które zrezygnowały z zatrudnienia lub innej działalności zarobkowej albo ich nie podjęły ze względu na wychowywanie dzieci (art. 1).

Rodzicielskie świadczenie uzupełniające może być przyznane (art. 3):

- 1) matce, która urodziła i wychowała lub wychowała co najmniej czworo dzieci;
- 2) ojcu, który wychował co najmniej czworo dzieci, w przypadku śmierci matki dzieci albo porzucenia dzieci przez matkę lub w przypadku długotrwałego zaprzestania wychowywania dzieci przez matkę.

Warunkiem otrzymania świadczenia (art. 3 ust. 2), jest zamieszkanie na terytorium Polski i posiadanie po ukończeniu 16. roku życia na tym to obszarze ośrodka interesów życiowych, przez okres co najmniej 10 lat. Ponadto wymagane jest: posiadanie polskiego obywatelstwa lub obywatelstwo jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), a w przypadku cudzoziemców – posiadanie prawa pobytu lub prawa stałego pobytu w Polsce lub zalegalizowanego pobytu w Polsce.

Rodzicielskie świadczenie uzupełniające może być przyznane (art. 3 ust. 3) matce po osiągnięciu wieku 60 lat albo ojcu po osiągnięciu wieku 65 lat, w przypadku gdy nie posiadają dochodu zapewniającego niezbędne środki do utrzymania.

Organ właściwy do przyznania świadczenia tj. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego może odmówić jego przyznania (art. 3 ust. 5):

- osobie, którą sąd pozbawił władzy rodzicielskiej lub ograniczył tę władzę przez umieszczenie dziecka lub dzieci w pieczy zastępczej;
- w przypadku długotrwałego zaprzestania wychowywania dzieci.

Ustawa stanowi, że świadczenie nie przysługuje osobie tymczasowo aresztowanej lub odbywającej karę pozbawienia wolności (z wyłączeniem odbywania kary w systemie dozoru elektronicznego) oraz osobie uprawnionej do pobierania emerytury lub renty w wysokości co

najmniej najniższej emerytury.

Ustalenie prawa do świadczenia (art. 4 ust. 1) następuje na wniosek matki albo ojca dzieci, składany w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych lub Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Wysokość świadczenia nie może być wyższa od najniższej emerytury (art. 7 ust. 1).

W przypadku pobierania emerytury lub renty, w wysokości niższej od najniższej emerytury, świadczenie stanowi dopełnienie jej wysokości do najniższej emerytury (art. 7 ust. 2). Świadczenie jest waloryzowane, na zasadach i w terminie z waloryzacją emerytur i rent, przyznanych na mocy przepisów emerytalnych z zastrzeżeniem ust. 1 i 2.

Jeżeli ustaną okoliczności będące podstawą przyznania świadczenia, prawo do świadczenia ustaje na mocy decyzji organu rentowego (art. 7 ust. 7).

Osoba, która pobrała nienależne świadczenie, jest obowiązana je zwrócić (art. 8 ust. 1).

INFORMACJE DODATKOWE:

Rodzicielskie świadczenie uzupełniające (tzw. mama 4+) przysługuje matce, która urodziła i wychowała, co najmniej czworo dzieci (w tym dzieci: biologiczne, adoptowane, współmałżonka), a w przypadku jej śmierci albo porzucenia przez nią dzieci – ojcu dzieci. Dodatkowymi kryteriami, które muszą spełnić ubiegający się o to świadczenie są: ukończony wiek emerytalny (kobiety 60 lat, mężczyźni 65 lat), brak środków niezbędnych do życia, obywatelstwo polskie lub prawo pobytu w Polsce oraz udokumentowane zamieszkanie w kraju.

Wysokość świadczenia zależy od tego, czy osoba, która się o nie ubiega ma ustalone prawo do emerytury. Jeżeli emerytura jej nie przysługuje, to otrzymuje ona świadczenie corocznie waloryzowane, które od 1 marca 2020 r. wynosi 1 200 zł brutto (1 025 zł netto).

Osoby uprawnione, których emerytura nie przekracza emerytury minimalnej otrzymują dopełnienie do tej kwoty (np. gdy świadczenie pobierane wynosi 700 zł, zostanie ono podwyższone o 500 zł do kwoty 1 200 zł). Pobierający świadczenie wyższe od emerytury minimalnej nie otrzymają rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego.

Rodzicielskie świadczenie uzupełniające nie przysługuje osobom, które pobierają emerytury lub renty w wysokości co najmniej najniższej emerytury.

Wnioski o przyznanie świadczeń rozpatrują Zakład Ubezpieczeń Społecznych lub Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (osób posiadających okresy ubezpieczenia rolniczego) nie wcześniej niż na jeden miesiąc przed osiągnięciem 60 lat przez kobiety lub 65 lat przez mężczyzn.

Gdy wnioskodawcą jest ojciec, konieczne jest wskazanie we wniosku daty śmierci matki dziecka lub daty porzucenia dzieci przez matkę (potwierdzone zaświadczeniami z urzędu skarbowego czy urzędu gminy). Prawo do świadczenia powstaje z chwilą jego przyznania przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz